

*О.О. Другов, канд. екон. наук, доц.,
Львівський банківський інститут НБУ*

ІНОЗЕМНИЙ КАПІТАЛ У СИСТЕМІ ПІДТРИМКИ БАНКАМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Іноземний капітал є одним із провідних факторів розвитку економіки країни. Серед основних шляхів його надходження є залучення через мережу банківської системи. В Україні цей процес набув протягом 2005-2006 років суттєвого прискорення – станом на початок жовтня 2006 року частка іноземного капіталу в капіталі банківської системи України становила майже 30 % проти менш ніж 10 % у 2005 році.

Це явище, з одного боку, є фактором, який сприяє розвитку української економіки, що підтверджує світова практика. Але разом з тим, це може стати каталізатором зниження рівня економічної стабільності та фактором погіршення рівня економічної безпеки країни, як це було в 1998 році в Азії під час азійської кризи та у роки північноамериканської кризи, коли занадто високий рівень відкритості економік країн та безпосередньо їх банківських систем до залучення іноземного капіталу суттєво підсилили наслідки економічних криз та поставили низку країн на межу дефолту.

У Польщі прагнення будь-якою ціною євроінтегруватись та долучитись до процесів світової фінансової глобалізації призвело до фактичної втрати національної банківської системи шляхом її викупу іноземними інвесторами. Зважаючи на те, що банківська система є основою функціонування фінансово-кредитного ринку країни, це обмежило вплив вітчизняних інвесторів на розвиток власної економіки, що знизило економічну безпеку країни.

Неоднозначність світового досвіду залучення іноземного капіталу до банківських систем країн потребує його ретельного вивчення з метою визначення уроків для України задля максимізації позитивних ефектів від залучення іноземного капіталу та мінімізації потенційних ризиків.

Серед ризиків, до яких призводить суттєве зростання частки іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі, для функціонування економіки можна виділити такі основні:

1. **Погіршення рівня економічної безпеки країни** через втрату контролю за банківською системою з боку вітчизняних інвесторів, що може змінити напрямок фінансових потоків у країні з підтримки вітчизняних та стратегічно важливих для економіки підприємств та виробників на фінансування виробництв за участю іноземного капіталу та більш економічно вигідних інвесторам.
2. **Можливість посилення наслідків економічних криз** через швидкий відплив іноземного капіталу з банківської системи у разі виникнення ризиків для роботи іноземних інвесторів у випадку погіршення економічної ситуації в Україні, східноєвропейському регіоні чи країні походження іноземного капіталу.

3. *Порушення роботи фінансово-кредитного механізму країни* внаслідок порушення роботи конкурентного механізму ринку банківських послуг, що зумовлено відносно вищим рівнем конкурентоспроможності банків із іноземним капіталом над українськими і, за певних обставин, може призвести до монополізації українського ринку банківських послуг зарубіжними банками.

Задля усунення негативних наслідків унаслідок реалізації ризику погіршення рівня економічної безпеки країни Національному банку доцільно задіяти механізм виконання банками обов'язкових економічних нормативів, а саме можливе введення нормативу мінімальної частки інвестування банками за участю іноземного капіталу вітчизняних підприємств. Кроком до збільшення підтримки вітчизняної економіки та підвищення стабільності роботи банків з іноземним капіталом також є перегляд мінімального розміру регулятивного капіталу для банків з частковою та повною участю іноземного капіталу у бік його збільшення.

Ризик можливості посилення наслідків економічних криз потребує розроблення, по-перше, чіткого механізму відбору потенційних претендентів на купівлю значної частки вітчизняного банку / заснування банку з іноземним капіталом. По-друге, з метою підтримання стабільності роботи банківської системи, що є стратегічно важливим фактором для подальшого розвитку вітчизняної економіки, доцільним є застосування протекціоністських заходів, а саме, встановлення максимальної частки іноземного капіталу в капіталі української банківської системи. Із світової практики оптимальним значенням цього обмеження, яке дозволяє залучати іноземний капітал в економіку, не допускаючи суттєвого ризику погіршення стабільності роботи банківської системи, є 49 %.

З метою зниження ризику порушення роботи фінансово-кредитного механізму країни, зі світового досвіду, доцільно: одночасно розробити та реалізувати механізм підвищення конкурентоспроможності вітчизняних банків, а поки її рівень є відносно низьким, створити та запроваджувати систему протекціоністських заходів щодо підтримки конкурентоспроможності вітчизняних банків.

Другов, О.О. Іноземний капітал у системі підтримки банками розвитку економіки [Текст] / О.О. Другов // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (9-10 листопада 2006 р.). – Суми : УАБС НБУ, 2006. – С. 43-45.